

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet ÖZHASHEKİ tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 19/07/2023

Evrim RIZVANOĞLU
İstanbul Milletvekili

İklim değişikliği; hayatımızın her anını etkileyen, giderek daha fazla etkileyecek ve varoluşsal bir tehdit teşkil eden bir krizdir. Ülkemiz, Akdeniz Havzası'nda yer aldığından dolayı iklim değişikliğinden en çok etkilenecek ülkelerden biridir. İklim değişikliği, ekosistemimizi, insan sağlığını, su ve gıda krizini, ülke güvenliğini ve hatta nesiller arası adaleti ilgilendirdiğinden dolayı, küresel işbirliğini zorunlu hale getirmiştir. Bu nedenle; ülkemizin küresel iklim aksiyonlarına etkili katkılar sunarak iklim kriziyle küresel mücadele konusunda atacağı adımlar önemli hale gelmektedir. Bu yıl Almanya'da gerçekleşen yıllık Bonn iklim görüşmelerinde bakanlık yetkililerinin Türkiye'nin 2026 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı (COP31) görüşmelerine ev sahipliği yapmayı "isteyeceği" yönündeki açıklamaları kamuoyuna yansımıştır. COP31'e ev sahipliği yapılmak istenirken, 2022 Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı (COP27) sürecinde Bakanlığınız tarafından sunulmuş olan Ulusal Katkı Beyanı (NDC) ile ilgili eksikliklerin dikkate alınması önemlidir. Bu eleştirileri şöyle sıralayabiliriz, Bakanlığınızın 2030 yılına kadar "sera gazı emisyonlarını referans senaryoya göre artıştan %41 azaltma hedefi", Paris İklim Anlaşması'nda belirlenen endüstriyelleşme öncesi döneme kıyasen küresel sıcaklık artışının 2 derecenin olabildiğince altında (mümkünse 1.5 derece seviyesinde) tutulması hedefi için yeterli değildir. Ayrıca hedef belirlenirken "mutlak emisyon azaltım" ilkesine göre düzenlenmesi gerekirken, toplam emisyonların 2020 seviyesine göre %32 artırılmasına izin veren "artıştan azaltım" metodolojisi uygulanmıştır. Ancak bu durum ne Paris İklim Anlaşması'nın küresel emisyonları yüzyıl ortasına göre net sıfırlama gerekliliğiyle, ne de 2021 yılında Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye için açıklanan 2053 net sıfır emisyon vizyonu ile uyumludur.

Enerji sektörü sera gazı emisyonlarının önemli bir kısmından sorumludur ancak; Bakanlığınızın hedefi bu sektörden kaynaklanan emisyonları azaltmaya yönelik yeterli bir önlem içermemektedir. Ülkemiz yanlış azaltım uygulamalarından kaçınmalı, daha iddialı hedefler belirlemeli, mutlak emisyon azaltımına odaklanmalı, enerji sektöründe kapsamlı önlemler almalı ve sürdürülebilir enerji kaynaklarına yönelik politikalar benimsemelidir. Söz konusu adımlarla daha etkili bir katkı sağlanabilir ve küresel iklim hedeflerine daha yakın bir şekilde ilerlenebilir.

Bu bağlamda,

1. Türkiye'nin küresel iklim diplomasisi içerisinde yer edinebilmesi için hangi adımlar atılmaktadır? COP27'de sunulan Ulusal Katkı Beyanı'nın Türkiye'nin bu alandaki konumuna etkisi nedir?
2. Türkiye'nin COP27'de güncellendiği duyurulan Ulusal Katkı Beyanı ile ilgili eleştiriler dikkate alındığında, hedeflerin gözden geçirilmesi ve yeni hedefler belirlenmesi konusunda yeni bir strateji çalışması yapılmakta mıdır?
3. Ülkemizin iklim değişikliği ile mücadele konusunda daha kapsamlı ve etkili önlemler almasını sağlayacak yeni bir iklim değişikliği eylem planı oluşturacak mısınız?
4. Revize Ulusal Katkı Beyanının hazırlanması için herhangi bir çalışmanız mevcut mudur? Bu çalışma var ise detayları kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
5. 2030 yılı için öngörülen 1.175 milyon ton CO₂e (karbondioksit eşdeğeri emisyon) birçok bilim insanı tarafından abartılı bulunmaktadır. Bu rakam ne gibi varsayımlar, hangi veriler ve nasıl bir model kullanılarak hesaplanmıştır?
6. COP27 çerçevesinde Türkiye'nin 2038'i emisyon tepe noktası (pik yıl) kabul ettiği açıklanmıştır. Tepe noktasının ve buraya kadarki mutlak emisyon artışlarının Paris İklim Anlaşması'yla ve Türkiye'nin 2053'te net sıfır hedefiyle uyumlu olmadığı, sera gazı emisyonları 2038'e kadar artırıldıktan sonra sadece 15 yıl içinde sıfıra indirmenin gerçeklikten uzak olduğu ortadadır. Tepe noktası neden ve nasıl 2038 olarak belirlenmiştir? Tepe noktası tarihini daha erken bir tarihe almayı planlıyor musunuz? Bu konuda hazırlanmış bilimsel bir rapor bulunmakta mıdır? Varsa kamuoyuyla paylaşmayı planlıyor musunuz? 2053'te net sıfır için projeksiyonunuz nedir?
7. Türkiye'nin emisyon azaltım hedeflerini güncellemesi bu kadar elzem iken, Türkiye'nin enerji sektöründeki emisyon azaltımları ile ilgili çalışmaları nelerdir?
8. Türkiye'nin kömür gibi yüksek emisyonlu enerji kaynaklarından uzaklaşma ve sürdürülebilir enerji politikalarını benimseme konusunda adımlar atmasının önemi düşünüldüğünde fosil yakıtlarla ilgili herhangi bir taahhüde son verilen Ulusal Katkı Beyanı'nda rastlanmamaktadır. Ülkemizin 2053 net sıfır hedefine ulaşabilmesi için fosil yakıtlar ile ilgili terminler nelerdir?
9. 2053 net sıfır hedefi için enerji sektörü haricinde kirletici vasfı yüksek olan çimento ve demir çelik tesisleri gibi enerji yoğun sektörler için çalışmalarınız var mıdır?